

Naročnina

Dnevna zbirka

za kraljevino Jugoslavijo

mesечно 45 Din

polletno 150 Din

celoletno 300 Din

za inozemstvo

mesечно 40 Din

nedeljska zbirka

ce.ole. no v Jugt.

slavij 120 Din, za

inozemstvo 140 E

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
150 p. peti-vesta
maloglasni po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm vsine
po Din 2.30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pr. večjem g
naročnik popust
Izide ob 4 zjura
razen ponoske in
dneva bo prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6-III
Rokopisi se ne vračajo, neelektronska
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6-III
Rokopisi se ne vračajo, neelektronska
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Katoliki in socializem

Letos v oktobru se je mudilo večje zastopstvo katoliške delavske internacionale v Rimu. Ob tej priliki je nemška delegacija izročila sv. Očetu poslanico, ki sta jo podpisala nigr. Walterbach in centrumaški poslanec Joos. V spomenici je bila izražena želja, naj bi sv. Oče spriču spremenjenih socialnih prilik in nekakšne nove socialne orientacije nemške mladine blagovolil znova precizirati katoliški odnos do socializma.

Povod za prošnjo so dali takozvani »katoliški socialisti«, ki so se pričeli v Porenju organizirati okrog Heinriha Wertensa urednika »Kölnische Zeitung«, ki je zaveden socialist, a drugače dober katoličan. Wertens je letos spomladaj pričel izdajati tednik »Das rote Blatt«, ki naj bi razširjal ideologijo katoliškega socializma. Katoličani so ga sprejeli z velikim nezupanjem, a tem bolj so se ga razveselili socialistični voditelji, ki so s pozdravnimi članki in prvi številki pohvalili Wertensovo namero.

»Das rote Blatt« je priklil socialistom prav iz srca. Ze 1. 1927 je na strankinem kongresu v Kielu nemška socialna demokracija sprejela resolucijo, da je potreba v bodoče koncentrirati socialistično propagando med katoliškim delavstvom. Voditelji socializma se namreč idejno že nekaj časa počutijo na jako šokih nogah. V povojnem času so po toku razmer iz opozicije morali pristopiti k pozitivnemu delu, kjer pa se je hitro pokazalo, da se objubljeno socialistično kraljestvo, ki so ga napovedovali njihovi preroki, nikakor ne da tako hitro in lahko ustanoviti. Nadalje ni ostalo prikrito, da domala vsi socialistični voditelji in njihovo članstvo z mrkim očesom gledajo na kapitalizem in njegove sladkosti le toliko časa, dokler jih sami niso deležni, da pa si takoj osvoje kapitalistični in liberalni način življenja, čim jih razmere le dopuste. Rjovenje socialistov proti kapitalistom z drugimi besedami ni nič drugega, kot zelo stara resnica: »Otez-vous, afin que je m'y mette! Dvignite se, gospodje, da se mi vsedemo na Vaša mesta! — Ker je šlo le za zameno vlog, zato so vsi povojni poizkusi s socializacijo tako žalostno propadli. S tem pa so bile sociološke in gospodarske ideje socializma izčrpane. Z naraščajočim strahom socialistični voditelji opazujejo, kako socialistična vera in z njo združena impulzivnost in notranja, vse gibanje oživljajoča sila prehaja h komunizmu. Voditelji že dolgo razmišljajo o svetovnem nazoru, ki bi bil učinkovitejši in imel več stvariteljnega etosa, kakor ga ima materializem. Hendrik de Man, odlični socialistični ideolog se je v svojih mnogoštevilnih spisih pričel zavzemati za to, naj se socializem nasloni na krščanstvo in gre tako daleč, da mu »socializem ni nič drugega, kakor na družabni-tvarni svet upotrebljena krščanska etika.« Poleg de Mana jih je še nekaj, ki pišejo v istem smislu.

Tem torej, ki iz socialističnega tabora tipajo h krščanstvu, misli »Das rote Blatt« nuditi roko in napraviti most od katoličanstva v socializem. Katoliki naj bi v masah stopili v socialno demokracijo, ki je danes legitimna nositeljica socializma, da s svojimi prerodivnimi idejami rešijo socialistični nauk, ki ga katoliški socialisti smatrajo za edino rešilno družabno formulo bodočnosti zato, da ne bo z materializmom vred, ki se ga sedaj drži in propada, propadel tudi socializem. Okrog Mertensa se večina zbirajo mladi ljudje, gnani po idealizmu, da ponesejo Boga svojim enakotrepčim bratom v nasprotnem taboru.

Gibanje se ni pričelo v Porenju, ampak na Dunaju, kjer že dalje časa obstoja takomimenošana zveza religioznih socialistov. V Nemčiji so se te ideologije poprijeli zlasti protestanti, ki imajo zveze z enakim imenom in jih vodita Memnick in Tillich. Razumljivo. Protestantizmu manjka tiste načelne jasnosti in tudi teoritečnega znanja, da bi se znašel v vrvenju časa. Nas niti preveč ne preseneča, ako borbo za socializem proglašajo za »versko borbo«, ki postaja sicer nekoliko sumljiva, ako pomislimo samo na predavanje, ki ga je pred nekaj dnevi neki protestantski pastor imel v berlinskem krožku religioznih socialistov in ki je izvenel v tem smislu da je treba »združiti religijo in svobodomiselstvo«. Praktično »verski socializem« protestantov prehaja v »versko svobodomiselstvo«. Zato bi mislili, da bodo katoličani modrejši, ker so v načelih bolj poučeni. Ioda tragičnost povojne nemške mladine je v tem, da je v svojem stremiljenju, zanesti Boga v socialistične mase, zapustila solidno osnovno linijo in čisto sama pozabila na nauk Cerkev. Disputacije o problemih, ki niso več problemi, ampak so po svetovnem nazoru utemeljeni v nauku Cerkev, so jih povedle v relativiziranje vsega in v nevarnost, da sploh izgube verski temelj.

Papežev odgovor nemškimi katoliškim delavskim organizacijam je utopiji o združitvi krščanstva in socializma napravil konec. »Na temelju večnih resnic«, — tako slove odgovor, ki ga na drugem mestu prinašamo v celoti — »ki vodijo socialni nauk Cerkev, se v pravem času borite zoper zmotne sklepe tistih, ki evangeljski nauk o zemeljskem življenju in dobrinah sveta napačno razumevajo in zato mislijo, da morejo istočasno biti dobri katoliki in socialisti ali pa, da morejo ali celo morajo s socialisti simpatizirati.«

Miru Evrope nevarna kampanja ital. tiska

Vsled izmišljenih demonstracij v Sbeniku pričel italijanski tisk najprej div o kampanijo proti Franciji, sedaj pa proti Jugoslaviji

— Ljubljana, 18. dec. V svetovni javnosti se je ugotovilo, da je italijanski tisk s svojo zadnjo kampanjo zoper nas kompliciral stvar do skrajnosti in da je stališče italijanskega tiska tako, zlasti do gotovih držav, da ogroža naravnost svetovni mir.

Po neuspelih poskusih, da nas izolira, je italijanski tisk vseskozi neosnovano in neresnično navedel stvari in na podlagi teh izmišljenih grdobij nadaljuje najhujši boj zoper Francijo in zadnje dni tudi zoper našo državo. Po neresničnem brzojavu v »Times« o dogodkih v Sibeniku, po katerem so francoski vojniki napadli italijanski konzulat, žalili in oškodovali italijansko državo, ona že nekaj dni razvija hudo kampanjo ne glede na naša uradna poročila in demantija.

V vsej stvari je karakteristično, da je isti »Giornale d. Italia«, list pod neposrednim vodstvom najvišjih faktorjev zunanje politike v Rimu, bil zaplenjen, ker je hotel objaviti lažnivo poročilo o »šibenskih« incidentih. Naslednji dan je isti brzojav objavil »Times«. Če tudi je uradno ugotovljeno, kar je mogel potrditi tudi sam italijanski konzul v Sibeniku, da se niso zgodili nobeni incidenti ob priliki prihoda francoske mornarice na jugoslovansko obal, je vendar italijanski tisk uporno ponavljal in ponavljal ter baziral svojo kampanjo zoper nas na neresničnem brzojavu iz »Timesa«.

Ako bi Italijani imeli razlog, da izražajo

čustva zoper obiske s strani francoske vojne mornarice, ne bi imeli nobenih pravic, da radi tega sestavljajo lažniva poročila in bazirajo ves boj na od njih provocirani atmosferi v svoji državi, ki je lahko zelo škodljiva za mir sodobne Evrope. Ne bi bilo treba pozabiti, da se je pred kratkim mudila v naših lukah skupina mnogo močnejšega angleškega brodograja in se je ob tej priliki to brodograje mudilo pri nas celo nekoliko tednov.

Nadalje je treba podčrtati, da je italijanski tisk v duhu objavljenega brzojava v »Timesu« najprej začel kampanjo zoper Francijo. Ko je cela stvar hiro padla in je zašla stvar v slepo ulico, so Italijani uvideli, da ni v njihovem interesu, če streljajo z največjimi topovi na Francijo ravno pred mornariško konferenco v Londonu. Zelo hitro so obrnili fronto, ki je bila namenjena Franciji in vrgli vso svojo armado tiska zoper nas. Na kratek poziv »Giornale d. Italia« se je otvoril oženj po vsem italijanskem tisku. Primorski italijanski tisk se ni bal niti tega, da ne bi v gotovih frazah govoril o skorajšnji vojni med Italijo in Jugoslavijo.

Evropska javnost bi morala posvetiti svojo pozornost na vse te podrobnosti, ki švigajo iz političnega življenja italijanskega tiska kot iskrica, ki hoče povzročiti oženj. Iz vsega tega se mora skoraj sklepati, da je za tem časopisnim bojem fatalna namera naše zapadne sosedice.

Briand o balkanskih problemih

Belgrad, 18. dec. AA. Današnja številka lista »La nouvelle Yougoslavie« priobčuje razgovor, ki ga je imel njegov dopisnik s francoskim ministrom za zunanje zadeve Aristidom Briandom. Članek ima naslov: »G. Aristid Briand in ureditev miru na Balkanu.« V svojem razgovoru je dejal G. Briand:

»Balkanski narodi potrebujejo morda še bolj kot ostali evropski narodi trajnega miru in odnošajev vzajemnega zaupanja in sodelovanja. In sicer enako na gospodarskem, kakor na političnem področju. Balkanski polotok je s socialnega in gospodarskega stališča važna enota. Ti čisto poljedelski kraji bi mogli v kratkem doseči velik razvoj, ako široko

grudna politika sodelovanja in solidarnosti najde primerne izraze v splošnih pogodbah in v prijateljski arbitraži, kakor tudi v konvencijah gospodarskega značaja, ki bi mogle takoj rešiti vse nesporazume, ki čisto ogrožajo dela miru na Balkanu. Vsemu svetu je znano, da je francoska politika spremljala z nedeljenimi simpatijami vse napore in vsako inicijativo, ki zblizuje narode in učvršča mir. Isto velja za Balkan, kjer ima Francija same prijatelje.«

Te besede velikega francoskega državnika bodo sigurno ugodno odjeknile v srcih balkanskih narodov.

Vrnitev hrv. deputacije

Zagreb, 18. dec. (Tel. »Slov.«) Ob 9. uri dopoldne se je vrnil v Zagreb poseben vlak s člani deputacije, ki je bila v Belgradu. Člani deputacije so navdušeni nad sprejemom v Belgradu, zlasti so zadovoljni s prisrčnim ponašanjem belgrajskega meščanstva, kakor tudi s sprejemom na dvoru. V vrstah deputacije se je naglašalo, da dosedaj še sploh ni bilo ta kega bratstva med Srbi in Hrvati, kot sedaj v Belgradu. Posebno se je naglašala velika ljubeznost kralja, ki jo je pokazal nasproti vsa kemu posameznemu članu deputacije. Splošno je prepričanje, da je ta obisk v Belgradu velikega pomena za medsebojne odnošaje v naši državi, predvsem za boljše odnošaje v Zagrebu in Belgradu.

Zidje se zahvaljuje o predsedniku vlade

Belgrad, 18. decembra. Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih zadev general Peter Živković je prejel povodom sprejetja zakona o verski zajednici židov v Jugoslaviji brzojavne zahvale iz Novega Sada, Belgrada, Subotice in Sarajeva.

Papežev odgovor je jasen in bo poslej — za katoličane vsaj — naziv »katoliški« ali »religiozni socialist« pomenil contradictio in adjecto. Mi verujemo v nov družabni red in katoličani smo se dolžni zanj boriti, toda poniževalno bi bilo za nas, ako bi v vsem bogastvu evangeljskih idej ne našli nič stvariteljnega in bi se morali zateči h kopiji idejno odmirajočega socializma. Ni pa dvoma, da je papežev odklonilni odgovor narekoval v prvi vrsti kulturni program socializma. Hendrik de Man in nekaj drugih, ki so katoličanstvu prijazni, so osamljeni, dasi tudi oni ne poznajo osebnega Boga ampak le nekaj panteizem in humanizem. Programatično, pa tudi taktično jesocialna demokracija slejkoprej največja sovražnica Cerkev. Kjerkoli le more, nastopa proti katoličanom sovražno. Staro marksistično pojmovanje religije, ki naj bi bila le izraz ekonomskih prilik in gospodarskega razvoja, je še vedno v njihovem programu. Naj-

Seja VZS

Belgrad, 18. dec. AA. Vrhovni zakonodajni svet je imel danes od 16 do 18 sejo. Razpravljal je o zakonskem načrtu glede proizvodnje, prometa, uvoza in nadzorstva nad biološkimi proizvodi za zdravljenje in zaščito pred človeškimi boleznimi. Po končanem načelnem pretresu se je razpravljalo o poedinostih. Prihodnja seja bo v petek, dne 20. decembra ob 16. Na dnevnem redu sta nadalje zakonska načrta o nadzorstvu nad živili in o pobijanju bolezni.

Belgrajske vesti

Belgrad, 18. decembra. (Tel. »Slov.«) Jutri praznujejo v Belgradu in po vsej državi pravoslavni uradniki in pravoslavno prebivalstvo praznik svetega Nikolaja. Pravoslavni državni uradniki so službe prosti.

Skofa Akšamović in Rodić sta bila danes sprejeta v advienco.

»Ilustrovano Vreme« bo pričelo izhajati v Belgradu 1. februarja 1930. Ilustracijo bo po vzgledu »Die Woche« izdajalo podjetje »Vremena«.

Sneg je danes pričel prvič naletavati.

pomembnejši voditelji socialne demokracije so brezverci in judje. Izmed 156 socialističnih poslancev nemškega parlamenta so se pod rubriko »brez veroizpovedi« vpisali 104. Dr. Otto Bauer v svoji knjigi: Sozialdemokratie. Religion und Kirche (Wien 1927) razvija zadnji sprejeti program v Linzu, kjer zastopa docela ateistično državo, zaplenitev cerkvenega premoženja, odpravo veronauka, oz. izločitev veroučnih ur iz šolskega urnika, izključitev teoloških fakultet iz univerz i. t. d. Na univerzah se sme vse učiti, le Kristusov nauk, ki je prinesel ubogim svobodo in enakopravnost, se po mnenju socialistov ne bi smel učiti. Vsak sme v javnosti širiti svoje ideje, samo Cerkev jih ne bi smela. Socialna demokracija je nositeljica brezverskega gibanja v Avstriji in Nemčiji in tudi drugod, ona uči pozitiven ateizem, zato katoličanom ni mesta v njej.

Hrvati na grobu Neznanege vojaka

Belgrad, 18. decembra. (Tel. »Slov.«) Nekateri odposlanci deputacije iz Savske in Primorske banovine so večeraj odpotovali. Del te deputacije pa je ostal še v Belgradu. Pod vodstvom zagrebskega župana dr. Srkulja in Anteta Tresić-Pavičića iz Splita so se podali na obisk v belgrajsko bližnjo okolico.

Danes so položili lep venec na grob Neznanege vojaka na Avali. Ob tej priliki so spregovorili tople besede kultu Neznanege junaka razni člani deputacije. Dr. Srkulj je posebno naglasil, da je neznan junak simbol čuvarja Belgrada in vse naše Jugoslavije. Pred njim se je zaklel, da bodo Hrvatje skupno s svojimi brati večni čuvarji Jugoslavije.

V istem smislu je govoril Ante Tresić-Pavičić in položil venec na grob. Delegat iz Visa je po Tresić-Pavičićevem govoru tudi položil venec.

Nato so delegatje odšli v Mladenovac, kjer so bili prisrčno sprejeti in pozdravljeni od strani šumadincev.

Del poklonitvene deputacije je odšel v Topolo, kjer so položili venec na grob kralja Petra Osvoboditelja. Venec nosi napis: »Blaženo pokojnemu kralju Osvoboditelju, zastopniku hrvatskih mest Savske in Primorske banovine.« Na grobu kralja Petra Osvoboditelja je govoril Artur Mahnik, upravitelj nadškofovskih posestev v Zagrebu. Za njim je govoril v imenu Splita Filip Marušić.

Solijška pogajanja obnovljena

Sofija, 18. decembra. (AA) Jugoslovanska bolgarska mešana komisija je danes nadaljevala svoje delo. Seji je prisostvoval novi predsednik jugoslovanske delegacije dr. Milorad Janković. Razprava je bila posvečena vprašanju protokola o že preje doseženem sporazumu. Prihodnja seja bo v petek.

Francija in vzhodne reparacije

Bukarešt, 18. dec. (Tel. »Slov.«) Iz uradnih virov se poroča, da se bo Francija udeležila haaške konference samo po rešitvi vzhodnega reparacijskega vprašanja. Italija pa je zavzela posredovalno stališče.

General Plivelič - umrl

Zagreb, 18. dec. (Tel. »Slov.«) Danes je umrl v 69. letu starosti general Ante Plivelič. Pokojni je bil avstrijski general in kot tak je bil poveljnik prve brigade za časa vojne. Bil je poslan v Srbijo. Ker ni odobral postopanja civilnih oblasti proti srbskemu prebivalstvu, je bil poslan na rusko bojišče. Tudi tam se ni strinjal s postopkom, zato je bil poslan v Zagreb. Ves čas vojne, posebno proti koncu vojne je bil pristaš narodnega pokreta. Ob zlomu Avstrije je vstopil v vojsko Narodnega veča v Zagrebu, ki ga je imenoval za poveljnika vse vojske Narodnega veča. S prihodom srbske vojske je bil sprejet v srbsko vojsko in je likvidiral ostanke avstrijske vojske. Imenovan je bil za generala naše vojske in je služil v Valjevu. V svojstvu generala in častnega adjutanta ga je kralj upokojil.

Nenadna smrt velikega človekoljuba

Zagreb, 18. decembra. (Tel. »Slov.«) Uglednega zagrebskega človekoljuba Sandorja Aleksandra je sinoči na častniškem plesu v Belgradu zadela lap in ob 1 po polnoči je nastopila smrt. Vest o tej nenadni smrti velikega človekoljuba je izzvala v Zagrebu splošno sočutje. Pokojni Aleksander je šel s hrvatsko deputacijo v Belgrad častitat kralju. V Zagrebu je bil znano osebnost, udeleževalec je v človekoljubnih in narodnih društvih. Bil je član industrijskih in bančnih podjetij v Zagrebu. Kot zelo premožen mož je podpiral ustanove, ki so imele splošen značaj. Posebno je znano njegovo delo v »zagrebski prehranski« in »prav za prav ustanovili on.« Prehrana je ustanova, v kateri se deli brezplačno kosilo vsem tistim, ki nimajo materialnih sredstev za preživljanje. Pokojni Aleksander je bil prvi oče revežev in je zato njegova smrt za nje največji udarec. — Slava spominu velikega človekoljuba!

Snowden zahteva sankcije

Radi mozne nemške plačilne nezmožnosti naj se nadalje obstoje reparačijske komisije

Pariz, 18. dec. (Tel. »Slov.«) »Eho de Paris« poroča, da je Snowden nenadoma zahteval, da se sprejmejo v Youngov načrt nekatere sankcijske določbe. Težavno potekanje nemško-angleških pogajanj za likvidacijo bivšega nemškega imetja je pripravilo Snowdena do tega, da razmišlja o hipotezi nove nemške plačilne nezmožnosti in da že sedaj zahteva proti temu sankcije. Njegova glavna zahteva je, da obstoje še nadalje reparačijska komisija, ki jo Youngov načrt molče odpravlja. Ta reparačijska komisija naj služi kot organizem, da se ugotovi eventualni sunek Nemčije. Dasi reparačijska komisija, kakor tudi poslaniška

konferenca v zadnjem času živi samo navidezno, je to vendarle potrebno, da se v Haagu reši problem vzhodnih reparacij.

Berlin, 18. dec. (Tel. »Slov.«) V berlinskih političnih krogih za sedaj še skeptično gledajo na pariške izjave o namerah angleškega finančnega ministra Snowdena glede reparacij in Youngovega načrta. Nemci si ne morejo misliti, da bi Macdonaldov kabinet mogel resno misliti na to, da bi porušil delo evropskega sodelovanja, ki se je pod Macdonaldom začelo v Londonu pred petimi leti. Vsekakor bi bila vsaka politična obremenitev Youngovega načrta za Nemčijo neznozna in celo indiscutable.

Angleško-ruski odnošaji še nerešeni

Henderson zahteva pismeno jamstvo, da opuste sovjeti proti-angleško propagando — Konservativci proti Rusiji

Pariz, 18. dec. (Tel. »Slov.«) V pariških ruskih emigrantskih krogih se govori, da je Henderson pri svojem zadnjem razgovoru z novim ruskim poslanikom Sokolnikovom zahteval, sklicevaje se na dogovor z Dvigatevskim od 3. oktobra, da naj novi poslanik, preden izroči svoja poverljiva pisma, izroči v imenu sovjetske vlade in kominterne pismena jamstva, da bo opuščal vsakršno boljševistično propagando v Veliki Britaniji. Sokolnikov je ugovarjal, da zastopa samo sovjetsko vlado in da sme samo za njo prevzemati obveznosti. Henderson je poudarjal, da bo moralo biti njegovo bivanje v Londonu vezano z največjimi težkočami, če ruski poslanik ne bo mogel dati zahtevanega jamstva. Sokolnikov je prosil nekaj časa za pomislek, da si preskrbi nove instrukcije iz Moskve. Henderson je to dovolil s pridržkom, da do podpisa zahtevanih jamstvenih obveznosti ostanejo angleško-ruski odnošaji nerešeni.

London, 18. dec. (Tel. »Slov.«) Angleška vlada je danes v poslanski zbornici pri glasovanju dosegla dve zmagi, po katerih je raz-

videti, da bo tudi glasovanje jutri zvečer za rudniški zakon dalo večino za vlado najmanj 20 glasov, če ne 40. Najvažnejša je bila interpelacija konservativcev zaradi neločne formulacije ruskega protokola. Najprej je neki mlajši konservativni poslanec utemeljeval predlog, nato pa je izjavil Auston Chamberlain, da je skrajno nevarno, ker se je s takim nasprotnikom, kakršni je Rusija, sklenil nenatančen protokol. Dalje je izjavil Chamberlain, da je bilo postopanje angleške vlade pri tozadevnih pogajanjih Anglije nevredno. Henderson je nato izjavil, da je bila interpelacija vložena samo zato, da konservativci izrazijo svoje sovraštvo proti Rusiji. Prečital je strokovno mnenje kronskih juristov, da formalne napake v protokolu nimajo nobenega materialnega pomena. Rusija se v novih pogajanjih ni obvezala samo, da ne bo delala nobene propagande proti angleški državi, temveč se je tudi ob izročitvi poverljivih pisem ruskega poslanika v posebni noti določilo, da ni dovoljena nobena ruska propaganda v dominionih ali proti njim. Predlog konservativcev je bil odklonjen z 254 proti 107 glasovom.

Napetost na Poljskem popustila

Možnost sporazuma v ustavnem vprašanju

Varšava, 18. dec. (Tel. »Slov.«) Včeraj je državni predsednik na skupnem sprejemu voditeljev vseh frakcij, razen nemške, ukrajinske in beloruske manjšine, z dobrim uspehom razpravljal o možnosti sporazuma o ustavni reformi. Vse frakcije so izjavile, da so pripravljene, pogajati se, dočim so zastopniki dosejanega vladnega bloka vztrajali pri ustavnem načrtu Pilsudskega. To konferenco vodi sicer še Switalski, vendar z ozirom na sedanje možnosti sporazuma ne bo več prišel v poštev kot ministrski predsednik. V ospredju je kandidatura za ministrskega predsednika doseda-

nega pravosodnega ministra Carja, ki je specialist za ustavna vprašanja v laboru Pilsudskega.

Varšava, 18. dec. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji poljskega sejma se je že jasno pokazalo, da je v notranjepolitičnem položaju na Poljskem napetost popustila. Vsi vloženi predlogi, tako s strani vlade kakor s strani opozicije, so bili odkazani parlamentarnim odborom brez večje debate.

kljub lanskemu letu dovoljenemu graabenemu kreditu v znesku 5 milijard ni mogoče odpraviti.

Ostra debata

v čl. parlamentu

Praga, 18. dec. (Tel. »Slov.«) V poslanski zbornici je danes trdil poslanec Stribrny, da je Švehla izjavil v senatu, da je bila kampanja, ki so jo komunistični listi vodili proti Švehli potem, ko so postale znane goljufije njegovega svaka, inspirirana in tudi plačana po dr. Benešu. Značilno za duh, ki vlada v zunanjem ministrstvu, je to, da sedanji poslanik v Kairu Vladimir Hurban še do danes ni obračunal 140.000 dolarjev, ki so mu bili izročeni za opremo češkoslovaških legij v Rusiji. Navedbe Stribrnega so pri narodnih socialistih in komunistih povzročile glasne proteste. Prišlo je do hudega besednega boja. Zunanji minister dr. Beneš je pozno zvečer imel oster govor proti obdolžitvam Stribrnega, v katerem je označil vse trditve za nezasišano surovost in za klepetave laži.

Turško-sovj. pogodba

Angora, 18. dec. AA. Anatolska agencija je včeraj objavila besedilo pogodbe med Sovjetsko Unijo in Turčijo. Prvi člen določa, da je pogodba sklenjena na dve leti in da se avtomatično podaljša za eno leto, razen ako se ne odpove šest mesecev prej. Člen drugi določa, da pogodbeni stranki ne smeta prevzeti nikakih obvez napram neposrednim sosedom na suhem ali na morju, ki bi ne bile sporočene javnosti. Turčija in Sovjetska Unija se nadalje obvezujeta, da ne bosta započeli brez medsebojnega obvestila nikakih pogajanj za sporazum s svojimi neposrednimi sosedi na suhem ali na morju ali z drugimi državami in da bosta samo z obojestranskim pristankom sklepali nove pogodbe, razen onih, ki hočejo vzdržati normalne odnošaje. Člen tretji ugotavlja, da je dogovor prijateljstva in nevtralnosti sestaven del te pogodbe.

Ogromna le išča zlata odkrita v Sibiriji

Moskva, 18. decembra. (AA) Znanstvena ekspedicijska, ki jo vodi v imenu akademije prof. Oberukov, je odkrila v bližini Irkutska ogromna ležišča zlata.

Hrupna seja sobranja

Sofija, 18. decembra. (AA) Na včerašnji seji sobranja je prišlo do ostrih spopadov med člani vladne večine. Poslanec Ivan Petrov je tekom svojega govora o neprestanih razbojstvih na Bolgarskem napadel več okrožnih načelnikov. Posebno ostro je kritiziral okrožnega načelnika v Plovdivu, o katerem je dejal, da bi bilo bolje zanj, ako bi se bavil s svojimi uradnimi posli, kakor pa da napada razne poslance in z njimi polemizira po časopisu. »Ta mož« je dejal poslanec Petrov, »nikakor ne spada na svoje mesto. Te besede so očitno razljudile predsednika ministrskega sveta Ljapčeva, ki je takoj posegel v razpravo in zavrnil poslanca Petrova, češ da gre samo za osebne spore med poslancem Petrovom in okrožnim načelnikom v Plovdivu. Ljapčev je zanikal, da je bilo v okolici Plovdiva toliko razbojstev, kakor se pripoveduje. Poslanec Petrov je nato navajal, kako je neki pristav v Likovskem hotelu podal ostavko, da pa so to prepričali ljudje g. Ljapčeva. Ljapčev je ponovno vpadel v besedo in zavrnil govornika z besedami: »Vi govorite gluposti. Nato je poslanec Petrov začel še bolj obširno govoriti o razbojstvih in umorstvih in opozoril na to, da ni bil prijet niti en razbojnik, obvidno radi popolne nesposobnosti lokalnih oblastev. Predsednik bi moral kaznovati nesposobne načelnike, tako pa jih še brani. Pri teh besedah so začeli napadati govornika drugi poslanci vladne večine. Poslanec Kjanilev mu je zalulil v obraz: »Vi ste lažnjavec! Vi ste tipt! Vi ste klevetničnik. V tem se je začel kvestor Savov pripraviti a poslancem Nikiforom. Predsednik parlamenta Cankov je peval kvestorja k redu z besedami: »Pojdite na svoje mesto! Vi se obnašate kot človek, ki želi izzvati nerodote. Zbornica se je umirila šele, ko je poslanec Petrov končal svoj govor.

Zadnja priča mayerlinške tragedije — umrl

Dunaj, 18. dec. (Tel. Slov.) Danes popoldne je umrl na Dunaju 75 let star bivši šef cesarske konjušnice pod cesarjema Francom Jožefom in Karicom, dr. Henrik baron Slatin. On je bil edina še živeča priča tragedije v Mayerlingu. Zapustil je svoje spomine o tem, ki jih hrani njegov sin.

London, 18. dec. (Tel. Slov.) Seizmografi v Severni Ameriki so zabeležili hud potres, katerega središče je smatrati v bližini Aleutskih otokov v Tihem oceanu.

Kulturno-bojno glasovanje

v avstrijskem parlamentu

Socialdemokrati in velenemci naslopaajo skupno

Dunaj, 18. dec. (Tel. »Slov.«) V 34-odnem svetu je bil danes z majhno večino socialno-demokratskih in velenemških glasov proti krščanskim socialcem sprjet predlog socialno-demokratskega poslanca Severja, s katerim se pozivlje vlada, da čim prej zenači avstrijsko zakonsko pravo z nemškimi. Velenemški pravosodni minister dr. Slama je že izjavil v pravosodnem odboru, da je reforma zakonskega prava v Avstriji vprašanje politične moči. Zenačenje z nemškimi zakonskim pravom se ne pomeni nobenih olajšav za ločitev zakona. Poslanec Sever ustvaritelj takozvanega dispuznega zakona, katoliških ločencev, je odgovoril, da socialni demokrati nočejo olajšati ločitve zakona, temveč da hočejo samo omogočiti katoliškemu ločencem veljaven civilni zakon. V

Avstriji je okoli 60.000 dispuznih zakonov, katere razna sodišča čisto označujejo za neveljavne, radi česar so nastale najzaprtejeje razmere, ker je ustavno sodišče večkrat zavrglo razsodbe drugih sodišč kot nezakonite. Kljub današnjemu glasovanju v narodnem svetu pa je težko pričakovati, da bi se moglo v katoliškem zakonskem pravu v Avstriji kaj spremeniti proti odporu močne krščanske socialne stranke. Ista velenemška in socialno-demokratska večina je glasovala za predlog, da se uvede zakon o državnih ljudskih šolah namesto konfesionalnega, ki je še vedno etjaven na Gradiščanskem. Tudi ta predlog je bil že večkrat sprejet proti krščanskim socialnim glasovom, ne da bi krščanski socialci dopustili, da se ta predlog izvede.

Zaupnica Jasprijevi vladi

Bruselj, 18. dec. (Tel. »Slov.«) Danes je Jasprijeva vlada po daljši razpravi dosegla zaupnico s 100 proti 72 glasovom. Socialisti so sklenjeno glasovali proti vladi, toda ne toliko radi Jasprijeve jezikovne rešitve, temveč radi njegovih finančnih in socialnih reform. Nesoglasja glede jezikovnega vprašanja obstojajo še dalje celo v vladni koaliciji sami. Liberalci hočejo brezpogojno ohraniti francosko kulturno osrčje v Flandriji, Flamci pa hočejo dovoliti liberalcem samo majhne koncesije za francoske poučevalne kurse.

Dunajska vremenska napoved. Ponekod bo še padal sneg. Ponoči bo močna slana. Ponedelvi pa bo temperatura blizu ničle.

60 rudarjev ubitih

Newyork, 18. dec. (Tel. Slov.) V Oklahami je bila v 1000 globokem rovu velika eksplozija, ki je povzročila smrt skoro vseh v rovu se nahajajočih rudarjev, katerih je bilo 63 na delu. Na pomoč so hitela druga moštva, katerih delo so zelo ovirali strupeni plini. Od teli so rešili na površje do sedaj samo 3 še žive rudarje, ki so bili zastrupljeni in 12 mrtvih. Od ostalih najbrže nihče več ni živ. Pri vходу v rov je opaziti strašne prizore obupanih žensk in otrok. Vzrok nesreče je nedognan, ker ima rov električno napeljava.

Bivši portugalski diktator umrl

Lisbona, 18. dec. (Tel. Slov.) Včeraj je umrl v Lisboni maršal Gomez da Costa, prvi portugalski diktator.

Plenarna seja zbornice za TOI

Sodelovanje zbornice pri zakonodaji — Proračun — Znižanje doklade

Včeraj popoldne se je vršila letos zadnjikrat plenarna seja Zbornice za TOI, ki je letos že tretja. Tudi ta seja je bila zanimiva in je obravnavala prav važna vprašanja za slovensko gospodarstvo.

Uvodoma je g. predsednik Ivan Jelačin pozdravil odposlanca trg. oddelka inspektorja dr. Ralteja ter imenoval overovatelje zapisnikov. Nato je podal obširno predsedstveno poročilo, iz katerega povzamamo:

Poročilo se nadalje izčrpno bavi z vsemi gospodarskimi vprašanji, ki so se pojavila v teku leta, in z vsemi akcijami. Zb. za izboljšanje položaja slovenskega gospodarstva.

Predsedstveno poročilo

Zgodovinsko leto velikega preokreta v našem javnem življenju se bliža polagoma koncu. Izvedena je dalekosežna in integralna reforma ce'e naše javne uprave in izvršeno veliko delo na izenačenju naše zakonodaje. Delo na izenačenju gospodarske zakonodaje se posebno v zadnjih mesecih močno stopnjuje in zapolnjuje intenzivno našo zbornico. Najvažnejši zakoni, ki ležijo pred nami in o katerih je podala zbornica svoje mišljenje, zassegajo globoko v gospodarsko delo poedinca, pa tudi v razvoj naše celokupnosti postanejo lahko usodopolni mejniki razvoja. Pri izdelavi nekaterih načrtov zbornica ni imela prilike sodelovati in uveljaviti svoje zahteve. Radi tega mnogi izmed njih po svoji obliki in vsebini ne ustrezajo našim specialnim prilikam in potrebam Zbornice je kot interesno zastopstvo storila vse, da se ti osnutki pred zakonodajno prilagodijo potrebam našega bodočega gospodarskega razvoja in upamo, da bodo naša prizadevanja tudi uspešna. Poleg problema izenačenja gospodarske zakonodaje zapolnjuje zbornico v zadnjem času vprašanje revizije mnogih že veljavnih zakonov, med njimi posebno zakon o splošni carinski tarifi, vseh socialnopolitičnih zakonov in zakonov o indirektnih davcih.

V tretji vrsti posveča zbornica polno pažno izvedbi sankcioniranih zakonov, ki tangirajo naše gospodarske interese. Med te spada predvsem zakon o pospeševanju poljedelstva, katerega izvedba je v tesni zvezi s problemom naše izvozne trgovine, nadalje zakon o ustanovitvi in organizaciji zavoda za pospeševanje zunanje trgovine ter zakona o kontroli izvoza poljskih pridelkov.

Ze ob priliki letošnje konferencie zbornice v Novem Sadu, posebno pa pri izvoznem kongresu v Belgradu se je občutila potreba, da jugoslovske zbornice za TOI v vprašanih gospodarske zakonodaje skupno nastopajo in sporazumno sestavljajo svoje predloge in zahteve, ki bi jih v takem primeru lahko tudi z večjim povdorkom zastopale in uveljavljale. Baš naša zbornica je najjačje občutila to potrebo in je zato tudi dala inicijativno, da se ustvari tesnejši stik in omogoči enotnejše nastopanje zbornic v cilju zaščite in zastopanja gospodarskih želj in interesov pri izenačenju in reviziji zakonodaje.

Naša prizadevanja niso ostala brez uspeha in pretekli teden se je vršila v Belgradu konferenca vseh zbornic za TOI, ki jo lahko označimo kot pričetek nove ere v skupnem konstruktivnem delu zbornic za povzdigo gospodarskega napredka naše države. Na tej konferenci je bil izdelan osnutek pravil za sodelovanje zbornic in prve preizkušnje, ki smo jih do sedaj v tem oziru napravili. kažejo najboljši uspehe. Zbornice so se z malimi izjemami sporazumele v dveh najtežjih gospodarskih problemih in sicer v načelnih vprašanjih glede revizije socialne zakonodaje in glede smernice naše carinske politike, kar je za pričetek brez dvoma zelo zadovoljivo in nam vzbuja lahko najboljše nade.

Zal, da smo bili baš v dobi najintenzivnejšega zborničnega dela ovirani in moteni od nekih nepotrebnih pojavov na enem delu zborničnega področja. Na podlagi netočnih informacij se je bila namreč razvila v par krajih neka agitacija, radi odmere zbornične doklade, s katero se je po nepotrebnem razburjalo interesente in oteževalo zbornično stališče. Med tem so uradne ugotovitve pokazale, da so bile te domneve neumestne in ne-utemeljene in kvarne, ker so nastopile baš v času, ko je bilo treba osredotočiti vse silo v prid našega gospodarstva.

Naša zbornica pojmuje svoje gospodarsko

vlogo in poslovanje v najširšem obsegu in se udeležuje na vseh poljih gospodarske aktivnosti, sledi budno vsem gospodarskim pojavom in skuša zadostiti velikim zahtevam, ki jih stavi sedanj čas najo. Zato sem prepričan, da smem v tem stremljenju računati tudi v bodoče na Vaše sodelovanje in podporo.

Nadalje se predsedstveno poročilo obširno bavi z našo trgovinsko politiko, obravnava industrijske, trgovske, obrtne zadeve, socialno politične in davčne zadeve. Statistika poslovanja kaže, da je korespondenca zbornice zopet močno narasla. Vložni zapisniki beleži letos do 15. decembra 18.892 prejetih dopisov, torej nad 2 in pol tisoč več kakor v vsem letu 1928. Saino narašča tudi obseg informativnega poslovanja. Odkai so nastopile urejenijeje razmere pri javnih dobavah, se opaža večje zanimanje za udeležbo naših interesentov na javnih licitacijah. Zbornica je priredila 10 anket, udeležila se je 9 konferenc v Belgradu in vršile so se tudi številne pismene ankvete.

Nato je zbornični član, ravnatelj A. Krejčl poročal o akciji za sodelovanje zbornic. Dosedanja neoprotna akcija trinajstih gospodarskih zbornic v državi je naravno povzročila, da se predlogi gospodarskih organizacij niso vpoštevali dovolj. V slučaju ožjega sodelovanja pa se je bilo bati prevladovanja katerekoli zbornice. Sedaj pa se je sestavil pravilnik o sodelovanju gospodarskih zbornic države, po katerem se sodelovanje organizira po iniciativnem predlogu posamezne zbornice. Ta predlog je vsekakor posrečena rešitev tega vprašanja.

Za skupne zbornice

Pomemben govor g. podpredsednika Ogrina

Sledil je govor podpredsednika I. Ogrina, v katerem je izjavil, da je delo stanovske zbornice rodilo velike uspehe, in mnenje zbornice je največkrat obveljalo. Sedaj pa se opažajo stremljenja, razbiti zbornice. Ta stremljenja so prišla k nam iz onega dela naše države, kjer vlada sistem ločenih zbornic. Sedaj se dobe v naši stanovski korporaciji ljudje, ki rujejo sami proti sebi. Vrši se tudi propaganda za ločitev zbornic v mariborsko in ljubljansko, kar pa ni umestno. Ker je dravska banovina res gospodarsko zaokrožena edinica in ljubljana center te edinice, naj se vse delo osredotoči v Ljubljani. Zato je agitacija za deljene zbornice pogrešna, saj lahko dobimo par desetorje zbornic. Take zbornice pa ne bodo nič pomenile, tudi če imajo centralo v Belgradu. Tudi ugovori nekaterih večjih prispevalcev pri zbornici, da preveč plačajo in premalo dobe, so neumestni in zmotni. Saj bo tudi pri deljenih zbornicah moral finančno močnejši plačevati za finančno šibkejšega. Kdo pa ima največje korist od malega človeka: denarni zavodi, veleindustrija. Letos se tudi čisto neosnovano agitira pri zborničnih članih proti zborničnim prispevkom. In v tej agitaciji sodelujejo tudi zbornični svetniki. Za vse delo zbornice mora imeti ta tudi primerna sredstva. In nikakor ni bilo treba iti v Belgrad s priložbami. Umestno je, da se strnemo vsi, ki pripadamo ugledni instituciji, ki naj nam bo ponos in naše gospodarsko ognjišče, kjer se dela vzajemno in se razvija za vse nas. Naj živi in se razvija enotna gospodarska naša institucija — zbornica za TOI.

Proračun 1930

Nato sta govorila z ozirom na proračun še zbornična člana Rebek in Stermec. Zbornični predsednik Ivan Jelačin je ugotovil, da je sedanji proračun soglasno predlagan od zbornice. Razumljivo je, da je moralo predsedstvo ob sestavi lanskega proračuna postopati oprezno. Kajti ni še bilo znano, kako se bo obnesel in izvedel novi zakon o neposrednih davkih. Nadalje je bilo treba še vpoštevali stalno padanje zborničnih dokladov. Tudi je zbornica vedno pod kontrolno računskih preglednikov in oblasti in proračun je bil legalno odobren. Tudi letos se je izkazalo, da nastajajo dohodki za proračunom. Letos se bo zbornična doklada znižala od 25 na 18%, torej za ca. polovico. Po teh poljskih letu 1930.

Proračun zbornice izkazuje (v tisočih dinarjev; v oklepajih fiktivni donos, oz. izdatki):